

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2015. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır.

© Republic of Turkey, 2015. Unofficial translation made by the Human Rights Department of the Ministry of Justice Directorate General for International Law and Foreign Relations This translation does not bind the Court.

© République de Turquie, 2015. Cette traduction non officielle a été faite par la Direction des Droits de l'Homme de l'Unité des Relations extérieures et juridiques du Ministère de la Justice. Elle ne lie pas la Cour.

Tematik Bilgi Notu – Spor ve AİHS

Aralık 2015

İşbu Tematik Bilgi Notu, Mahkeme açısından bağlayıcı değildir ve tüm ayrıntıları içermemektedir.

Spor ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

Yaşam hakkı (Sözleşme'nin 2. maddesi)

Harrison ve Diğerleri/Birleşik Krallık

25 Mart 2014 (Kabul edilebilirlik hakkında karar)

Başvuranlar, 1989 yılında meydana gelen Hillsborough felaketinde yaşamını yitiren 96 taraftarın yakını olup, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") 2. maddesine (yaşam hakkı) dayanarak, ilk soruşturmanın yetersiz olduğundan ve yeni soruşturmaların başlatılması yönünde karar verilmesine rağmen, ölüm olayları ile ilgili olarak Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamındaki şikâyetleri bağlamında yeni bir soruşturmanın yürütülmesi için 24 yılı aşkın süredir beklemek zorunda kaldıklarından şikâyetçi olmuşlardır.

Mevcut davada Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ("Mahkeme"), başvuranların, 2012 yılının Eylül ayında Bağımsız Hillsborough Panelinin kurulmasının ardından yakınlarının ölümleri hakkında daha detaylı bir soruşturmanın yapılması için Birleşik Krallık çeşitli yetkili makamlarınca hâlihazırda alınmış olan hızlı ve etkili tedbirleri eleştirmemelerini anlayışla karşılamakla birlikte, söz konusu başvuruların yapılması için henüz erken olduğunu değerlendirerek, Sözleşme'nin 35. maddesi (kabul edilebilirlik kriterleri) uyarınca bu

başvuruları **kabul edilemez** olarak nitelendirmiştir. Mahkeme ayrıca, başvuranların, kaydedilen ilerlemeyi tatmin edici bulmamaları veya soruşturmaların neticesinden memnun kalmamaları halinde, Mahkemeye tekrardan başvurabileceklerini belirtmiştir.

Özgürlük ve güvenlik hakkı (Sözleşme'nin 5. maddesi)

Ostendorf/Almanya

7 Mart 2013

Başvuran, bir futbol taraftarı olup, kendisinin futbol hooliganları arasında kavga çıkarmasını veya kavgaya karışmasını önlemek için polis tarafından dört saat boyunca gözaltında tutulduğundan şikâyetçi olmuştur.

İlgili davada Mahkeme, başvuranın ilgili madde uyarınca “kanunda öngörülen bir yükümlülüğü yerine getirmek amacıyla” polis tarafından gözaltında tutulduğuna kanaat getirerek, Sözleşme'nin **5 § 1 maddesinin** (özgürlük ve güvenlik hakkı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme özellikle, başvuranın bir futbol maçındaki karşıt hooligan grupları arasında kavga çıkarmasını önlemek için gözaltında tutulmasıyla, özel ve maddi bir yükümlülüğün yerine getirildiğini değerlendirmiştir.

Adil yargılanma hakkı (Sözleşme'nin 6. maddesi)

FC Mretebi/Gürcistan

31 Temmuz 2007

Mevcut dava, bir futbolcunun, Gürcü ve yabancı kulüpler arasında transfer edilmesi ile bağlantılı olan büyük meblağları konu almıştır. Dava kapsamında, Yüksek Mahkeme, başvuran kulübün mahkeme masraflarından muaf tutulmasını reddetmiştir; netice olarak, başvuran kulübün temyiz başvurusu reddedilmiştir. Bu bağlamda, başvuran kulüp bilhassa mahkemeye erişim hakkının engellendiğinden şikâyetçi olmuştur.

Mahkeme, başvuranın mahkemeye erişiminin engellenmesi hususunun haklı gerekçelere dayandırılmadığını değerlendirerek, Sözleşme'nin **6 § 1 maddesinin** (adil yargılanma hakkı) **ihlal edildiğine** hükmetmiştir. Mahkeme özellikle, Yüksek Mahkemenin, makul mahkeme ücretlerini güvence altına alma hususunda Devletin menfaatleri ile mahkemeler aracılığıyla

iddiasını doğrulama hususunda başvuranın menfaatleri arasında makul bir denge sağlayamadığını gözlemlemiştir.

Liga Portuguesa de Futebol Profissional/Portekiz

27 Nisan 2012 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

İlgili davada, Portekiz’de profesyonel futbol şampiyonaları düzenleyen başvuran, diğer şikâyetlerinin yanı sıra özellikle Sözleşme’nin 6 § 1 maddesine (adil yargılanma hakkı) dayanarak, Portekiz vergi daireleri aleyhindeki bir dava kapsamında savcılık mütalaasının kendisine bildirilmediğinden şikâyetçi olmuştur.

Mahkeme, başvuranın, söz konusu yargılamalara katılma hakkından yeterince yararlanma hususunda herhangi önemli bir zarara uğramadığını tespit ederek ve özellikle de savcılık mütalaasının yeni bir unsur içermediği gerekçesiyle ve Sözleşme ile güvence altına alınan insan haklarına saygı ilkesi uyarınca başvurunun esas bakımından incelenmesinin gerekli olmadığını ve ilk derece ve temyiz aşamalarında başvurunun esası bakımından inceleme yapıldığını değerlendirerek, başvuranın Sözleşme’nin 6. maddesi kapsamındaki şikâyetini **kabul edilemez** olarak nitelendirmiştir.

Özel hayata, aile hayatına ve konuta saygı hakkı (Sözleşme’nin 8. maddesi)

Friend ve Diğerleri/Birleşik Krallık

24 Kasım 2009 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

Mevcut başvurular, Birleşik Krallıkta, Yabancı Memelileri Koruma Kanunu (İskoçya, 2002) ve köpeklerle geleneksel av ile ilgili Avcılık Kanunu (2004) ile konulan kanuni yasaklara ilişkindir. Başvuranlar, bir sivil toplum örgütü ve on bir özel şahıs olup, yerel mahkeme mevzuatına itirazda bulunmuşlardır, ancak itirazları Lordlar Kamarası tarafından reddedilmiştir. Başvuranlar özellikle, özel hayatlarına ve aile hayatlarına ve bazı durumlarda da konutlarına saygı haklarının ihlal edildiğinden şikâyetçi olmuşlardır.

Mahkeme, başvuranların Sözleşme’nin 8. maddesi (özel hayata ve aile hayatlarına saygı hakkı) kapsamındaki şikâyetlerini, açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle, **kabul edilemez** olarak nitelendirmiştir. Mahkeme özellikle, özel hayatın geniş bir kavram olmasına rağmen, bunun, bir kişinin diğeriyle ilişkiler kurup geliştirmek için yönelebileceği her türlü faaliyeti koruma altına almak anlamına gelmediğini değerlendirmiştir. Başvuranların haz ve tatmin duygularına hizmet etmesine ve diğer insanlarla avcılık yoluyla ilişkiler kurmalarına

katkı sağlamasına rağmen, avcılık, başvuranların dayandıkları kişisel özerklik ve kişilerarası ilişkiler kavramlarından çok uzaktır ve avcılık yasalarının başvuranların Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamındaki haklarına bir müdahale teşkil ettiğinden bahsedilmesine imkân veremeyecek ölçüde geniş ve belirsiz bir kapsama sahiptir. Arazileri üzerinde avlanmalarına izin verilmemesi nedeniyle konutlarına saygı haklarına müdahale edildiğini ileri süren başvuranlarla ilgili olarak Mahkeme özellikle, ev kavramının, sahibi tarafından üzerinde spor yapılmasına izin verilen bir araziyi içermediğini, aksi takdirde söz konusu kavramın anlamının saptırılmış olacağını kaydetmiştir.

Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü (Sözleşme'nin 9. maddesi)

Dogru/Fransa ve Kervanci/Fransa

4 Aralık 2008

Her iki başvuran da Müslüman olup, 1998-1999 döneminde devlet ortaokulunun birinci sınıfına kaydolmuşlardır. Beden eğitimi derslerine birçok kez başörtülü bir şekilde katılmışlar ve öğretmenlerinin uyarılarına rağmen başörtülerini çıkarmayı reddetmişlerdir. Okul disiplin komitesi, başvuranların söz konusu derslere aktif bir şekilde katılamamak suretiyle derslerine gerekli özeni göstermedikleri gerekçesiyle, başvuranların okuldan atılmasına karar vermiş ve söz konusu karar mahkemelerce onanmıştır.

Mahkeme, İslami başörtüsü gibi bir örtü takmanın sağlık ve güvenlik açısından spor dersleri için uygun olmadığına kanaat getiren ulusal makamların görüşünün makul olduğunu değerlendirerek, her iki başvuran bakımından da Sözleşme'nin **9. maddesinin** (düşünce, vicdan ve din özgürlüğü) **ihlal edilmediğine** hükmetmiştir. Mahkeme, başvuranlara verilen cezanın, uygun bir şekilde bilgilendirildikleri okul kurallarına uymamaları nedeniyle ortaya çıktığını, başvuranların iddia ettiği gibi dini görüşlerinden kaynaklanmadığını değerlendirmiştir.

İfade özgürlüğü (Sözleşme'nin 10. maddesi)

Hachette Filipacchi Presse Automobile and Dupuy/Fransa

Société de conception de presse et d'édition et Ponson /Fransa

5 Mart 2009

Mevcut davalar, iki derginin yayınevlerinin ve yayın yönetmenlerinin, özellikle 2002 yılında *Action Auto Moto* ve *Entrevue* dergilerinde, Formula 1 pilotu Michael Schumacher'in

üzerinde bir sigara markasının logosu bulunan kıyafetle çekilmiş fotoğraflarını yayınlamalarının ardından, dolaylı veya kanuna aykırı olarak tütün reklamı yayınladıkları gerekçesiyle mahkûm edilmelerini konu almaktadır. Başvuranlar bu bağlamda, görsel işitsel medya iletişim araçları vasıtasıyla ekrana getirilen motor sporu yayınlarında tütün reklamının yasaklanmadığı bir ülkedeki muamele farklılığından şikâyetçi olmuşlardır.

Mahkeme, Sözleşme'nin **10. maddesinin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edilmediğine** hükmetmiştir. Bu doğrultuda, kamu sağlığının korunmasının önemini, zararlı bir madde olan sigaradan toplumu korumak adına önlem alınması ihtiyacını ve tütün ürünlerinin reklamının yasaklanması ile ilgili olarak Avrupa düzeyindeki görüş birliğini göz önünde bulundurarak, mevcut davada başvuranların ifade özgürlüklerine getirilen kısıtlamaların, zorlayıcı sosyal ihtiyaca yönelik olduğuna ve hizmet edilen meşru hedef bakımından orantısızlık teşkil etmediğine kanaat getirmiştir. Mahkeme ayrıca, görsel işitsel medya ve yazılı medyanın benzer veya kıyaslanabilir nitelikte olmadığını değerlendirerek, Sözleşme'nin **10. maddesi ile bağlantılı olarak** Sözleşme'nin **14. maddesinin** de (ayrımcılık yasağı) **ihlal edilmediğine** hükmetmiştir. Mahkeme özellikle, Fransız mahkemelerince de belirtildiği üzere, ilgili zamanda televizyoncular tarafından kullanılan görüntülerdeki yazıları, logoları veya reklamları, teknik yöntemler kullanarak gizlemenin mümkün olmadığını gözlemlemiştir. Ancak, Mahkemenin kanaatine göre, dergi sayfalarında görüntülere yer verirken bu tür işaretleri fotoğrafa dâhil etmemek veya bunları gizlemek ya da bulanıklaştırmak mümkündür. Mahkeme ayrıca, kayda alındıktan birkaç saat veya birkaç gün sonra yayınlanan spor etkinliği görüntülerine ilişkin bir ihtilaf ile bağlantılı olarak, Fransa Temyiz Mahkemesinin, bir yarışın canlı yayınının, tütün ürünlerin dolaylı olarak reklamının yapılması hakkındaki yasağa bir istisna teşkil ettiğini doğruladığını kaydetmiştir.

Ressiot ve Diğerleri/Fransa

28 Haziran 2012

İlgili davada, adli bir soruşturmanın gizliliğine hâle getirmekle suçlanan *L'Equipe* ve *Le Point* dergilerinin binalarında ve gazetecilerin evlerinde soruşturma yürütülmüştür. Yetkililer, bir bisiklet yarışındaki doping ihtimaline ilişkin bir soruşturma hakkındaki sızıntıları tespit etmeyi hedeflemişlerdir. Başvuranlar, aleyhlerinde yürütülen soruşturmaların, ifade özgürlüklerini ihlal ettiğinden şikâyetçi olmuşlardır.

Mahkeme, demokratik bir toplumun basın özgürlüğünü temin etme ve sürdürme hususundaki menfaatini göz önünde bulundurarak ve Fransız Hükümetinin mevcut çeşitli menfaatler

arasında adil bir denge kurmadığını ve alınan tedbirlerin izlenen meşru hedefle orantılı olmadığını değerlendirerek, Sözleşme'nin **10. maddesinin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme özellikle, ilgili makalelerin konusunun –profesyonel sporda doping, mevcut davada bisiklet yarışı- ve ilgili problemlerin kamu menfaati ile ilgili olduğunu kaydetmiştir. Ayrıca, makaleler, sporda (özellikle de bisiklet yarışında) doping hakkında bilgi edinmeye yönelik artan ve meşru nitelikteki kamu taleplerine cevap vermiştir.

Toplantı ve dernek kurma özgürlüğü (Sözleşme'nin 11. maddesi)

Association Nouvelle Des Boulogne Boys/Fransa

7 Mart 2011 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

Mevcut dava, Kuzey-Batı Fransa takımı olan Lens ile PSG arasında 29 Mart 2008 tarihinde Stade de France stadyumunda oynanan ve aynı zamanda televizyonda canlı yayınlanan Fransa Ligi Final Kupası maçı esnasında, Paris Saint Germain (PSG) futbol takımı taraftar kulübünün, hakaret içerikli bir pankart açması nedeniyle, Başbakanlık kararnamesiyle dağıtılmasını konu almaktadır. Başvuran dernek bilhassa dernek özgürlüğüne müdahale edildiğinden şikâyetçi olmuştur.

Mahkeme, başvuruyu, açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle **kabul edilemez** olarak nitelendirmiştir. Mahkeme özellikle, dağıtma tedbirinin, başvuranın, Spor Kanunu'na öngörülen ve kargaşa veya suçu önlemeye yönelik meşru hedefe hizmet eden dernek özgürlüğüne müdahale teşkil ettiğini değerlendirmiştir. Mahkeme diğer taraftan, başvuran derneğin itham edildiği suçların ciddi nitelikte olduğunu ve kamu düzenine zarar verdiğini kaydetmiştir. Ayrıca, 29 Mart 2008 tarihinde Stade de France stadyumunda açılan pankarttaki yazının, özellikle nüfusun belirli bir kısmını küçük düşürmeye yönelik olduğunu gözlemlemiştir. Bu nedenle Mahkeme, dağıtma tedbirinin izlenen hedefle orantılı olduğuna karar vermiştir.

Ayrımcılık yasağı (Sözleşme'nin 14. maddesi)

Hachette Filipacchi Presse Automobile and Dupuy/Fransa

Société de conception de presse et d'édition et Ponson/Fransa

5 Mart 2009

Bk. yukarıda “İfade özgürlüğü” başlığı altında incelenen davalar.

Mülkiyet hakkı (1 No’lu Protokol’ün 1. maddesi)

Herrmann/Almanya

26 Haziran 2012 (Büyük Daire)

Mevcut dava, avlanmaya manevi olarak karşı olan bir toprak sahibinin, kendi mülkiyeti üzerinde av yapılmasına izin vermesi için kendisine baskı yapıldığına ilişkin şikâyetini konu almaktadır. Başvuran, bu tür bir yükümlülüğün, mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkını ihlal ettiği görüşündedir.

Mahkeme, mevcut davada, etik sebeplerden dolayı avlanmayı desteklemeyen toprak sahiplerine mülkiyetleri üzerinde av yapılmasına izin vermeleri yönünde sorumluluk yüklenmesinin, toprak sahipleri açısından orantısız bir yük teşkil ettiğini değerlendirerek, Sözleşme’ye Ek 1 No’lu Protokol’ün 1. maddesinin (mülkiyet hakkı) **ihlal edildiğine** hükmetmiştir.

Ayrıca bk. 29 Nisan 1999 tarihli *Chassagnou ve Diğerleri/Fransa* kararı (Büyük Daire) ve 10 Temmuz 2007 tarihli *Schneider/Lüksemburg* kararı.